Hon'ami Kōson (本阿弥光遜)

Egy portré következik a kardművészet egyik kiemelkedő alakjáról, *Hon'ami Kōson*-ról (本阿弥光遜). *Kōson* a *Meiji*-korszakban 1879. április 29-én született *Kawaguchi Teikichi* (川口定吉) néven, *Kawaguchi Magotarō* (川口孫太郎) fiaként, a *Gunma* prefektúrában fekvő *Maebashi* (前橋) városában. A *Meiji*-restauráció és a feudális rendszer megszüntetése előtt apja a *Maebashi-han* kardcsiszolója volt, vagyis annak a birtoknak, amely a várossal azonos nevet viselte. Ez a terület az akkori *Kōzuke* tartományban feküdt, és a *Matsudaira* (松平) család uralma alatt állt.

Úgy tartják, hogy *Magotarō*, akit *Kinmei* (欽明, más olvasatban *Yoshiaki*) néven is ismertek, később orvos lett, vagy talán már a birtok orvosaként dolgozott, miközben mellékesen kardokat polírozott. Amikor *Teikichi* tizenkét éves volt, vagyis 1890-ben, apja Tokióba költözött, és *Teikichi* tanoncként kezdett dolgozni *Hon'ami Ringa*-nál (本阿弥琳雅, 1859–1927), kardcsiszoló mesternél. Így indult el az ő kivételes pályafutása.

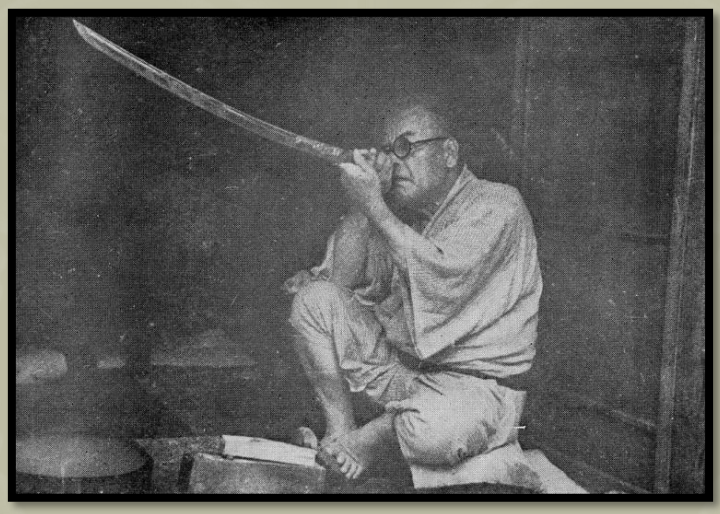

Hon'ami Ringa

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Ringa a *Hon'ami* család *Kō'i* (光意) ágának tizenhatodik nemzedékéhez tartozott. Ez az oldalág a *Hon'ami* főág hetedik generációjától vált le a *Momoyama*-korban. *Ringa* örökbefogadással került a *Hon'ami* családba, ahogyan lényegében minden elődje is a *Kō'i* vonal ötödik nemzedékétől kezdődően.

Feltehetően *Ringa* felismerte *Kōson* rendkívüli tehetségét, mert elérte, hogy tanítványa házasságot kössön *Hon'ami Mitsuyoshi/Kōga* (本阿弥光賀,?–1887) özvegyének egyik rokonának lányával. *Mitsuyoshi/Kōga* a *Hon'ami* család *Kōmi* (光味) ágához tartozott, és mivel *Edo*-ban (a mai Tokióban) a *Mito-Tokugawa* ház szolgálatában állt, *Mito-Hon'ami* (水戸本阿弥) néven is említik. A továbbiakban *Mitsuyoshi* néven hivatkozom rá, hogy ne keverjük össze a korábbi, 18. század eleji *Hon'ami* mestert, aki szintén a *Kōga* nevet viselte.

Hon'ami Kōson a híres *Yamabushi-Kunihiro* kard polírozása közben.

A híres *Yamabushi-Kunihiro* (山伏国広) kard

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Amikor *Teikichi*-t örökbe fogadták a *Kōmi-Hon'ami* családba, és felvette a *Kōson* nevet, a kardkészítéssel és polírozással foglalkozó mesterek nehéz időket éltek. A szamuráj osztály megszüntetése és az 1876-os rendelet, amely megtiltotta a kardviselést nyilvános helyen, komolyan megrendítette a mesterség helyzetét. *Mitsuyoshi* például építészként és kertészként is dolgozott megélhetésként.

Özvegye, aki korábban gésa volt, mielőtt *Mitsuyoshi*-hoz ment feleségül, később nevelt lányával együtt öngyilkosságot követett el: egymás után a *Sumida* folyóba vetették magukat. A *Hon'ami Kōmi* ághoz tartozó egyik tanítvány, *Wada Shūsen* (和田秋詮, ?–1929), aki eredetileg *Mitsuyoshi* nevelt lányát vette volna feleségül, mestere halála után zavartan viselkedett, ezért kizárták a műhelyből. A házassági eljegyzést is felbontották, *Wada* azonban ennek ellenére országjáró útra indult, és mesterének nevét használva, *Hon'ami Mitsuyoshi*-ként (本阿弥光賀) mutatkozott be hivatalos kardértékelőként. Pályája azonban nem alakult szerencsésen: 1929 júliusában, egy kardkiállításon agyvérzés következtében meghalt.

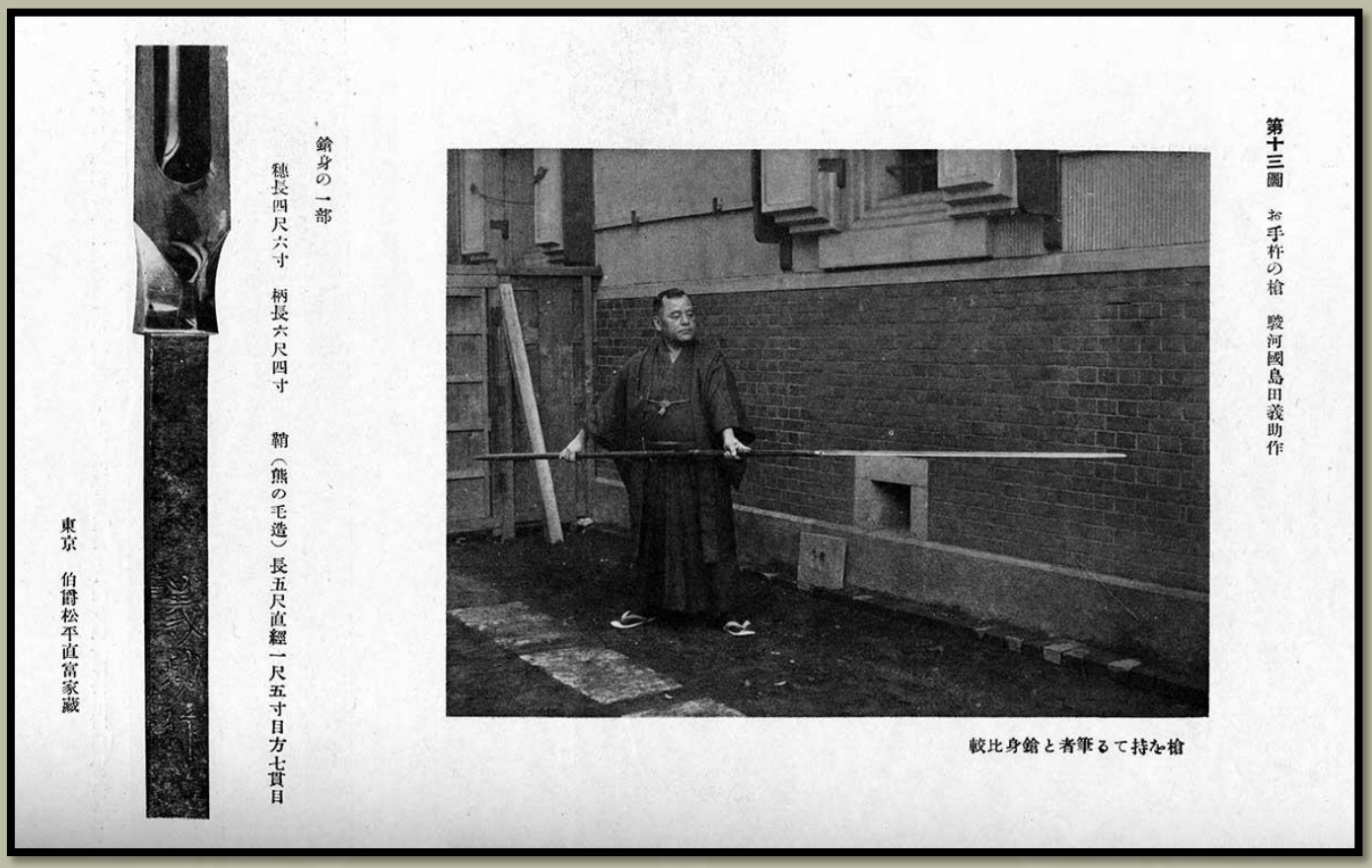
Egy újabb anekdota az „őrült" időkből. A *Kōmi*-ág előző feje, *Hon'ami Tadataka* (本阿弥忠敬, ?–1897), nagy erőfeszítéseket tett, hogy megfeleljen a híres *Hon'ami* névnek, és gyakran keresték fel kardgyűjtők, például azért, hogy igazolja kardjaik hitelességét. Mivel azonban a *Hon'ami* család egy mellékágához tartozott, hivatalos *Hon'ami* értékelést nem állíthatott ki.

Amit tett, az az volt, hogy megvásárolta a hivatalos *Hon'ami* rézpecsétet, amelyet az origami hátoldalára szoktak nyomtatni, egy elszegényedett főági tagtól, aki akkoriban földművelőként dolgozott, és saját hatáskörben kezdett *Hon'ami* origami-kat kiadni. *Tadataka* azonban nagyivó volt, és őt is agyvérzés vitte el.

Mindezek mellett a *Hon'ami* család életében is akadt előrelépés. *Tadataka* utódja, *Tenrai* (本阿弥天籟, ?–1938) volt az egyik első, aki felismerte a változó kort, és elhatározta, hogy a család egyes titkait nyilvánosságra hozza. Például 1904-ben kiadta a japán stílusú, tízkötetes művet, a *Kokon Tōken Kantei Hiketsu*-t (古今刀剣鑑定秘訣), amely a *kotō* és *shintō* pengék munkamódszereit tárgyalta. Az egész vállalkozás viszonylag kockázatosnak számított a potenciális vásárlók alacsony száma miatt, de *Tenrai* számára személyes ügy volt, hiszen friss szellemiséget akart vinni a korabeli kardvilágba.

Emellett szenvedélyesen készített *oshigata*-kat, nemcsak a mesterművekről és a *meibutsu*-król, hanem a hétköznapi, „mindennapi" pengékről is. Az *oshigata*-k mellett a *Hon'ami* család évszázadok óta gyakorolt stílusában írt megjegyzéseket. Így munkája egyszerre volt újító és hagyományőrző.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Hon'ami Kōson a híres *Otegine* lándzsával pózol.

Kicsit eltérve a fő vonaltól, szeretnénk érzékeltetni a kort, amikor *Kōson* 1907-ben, a *Meiji* 40. évében önálló kardcsiszolóvá vált. Három évvel korábban kitört az orosz–japán háború, amely az egyik első olyan esemény volt, ami újra a figyelem középpontjába helyezte a japán kard tényleges „használatát". Ez némileg javított a kardművesség helyzetén.

Kōson rendkívül szorgalmasan dolgozott azon, hogy a japán kardot a nagyközönség számára is elérhetővé tegye. Nem is olyan rég, néhány évtizeddel korábban, a köznép nem ismerhette a kardokat, és még érdeklődni sem szabadott irántuk; ez szinte csak „szamuráj dolognak" számított. *Kōson* azonban kiadott egy folyóiratot, a *Nihontō Kenkyu* (刀剣研究, „Kardtanulmányok") címmel, és többek között 1914-ben és 1924-ben megjelentette a *Nihontō* (日本刀, „A japán kard") és a *Tōken Kantei Kōwa* (刀剣鑑定講話, „Előadások a kardok értékeléséről") című könyveket. Még kardklubot is alapított, a *Nihontō Kenkyū Kai*-t (日本刀研究会). Ahogy egyesek talán tudják, *Kōson* vezette be a *gokaden* rendszerét is.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Kōson (jobbra ül) és *Kurihara Akihide* (栗原昭秀) (balra ül) 1937 májusában készülnek egy kardkiállításra Mandzsúriában.

Körülbelül 1910-től kezdve *Kōson* és *Tenrai* váltak a *Hon'ami* név legfőbb képviselőivé, vagyis ők lettek azok, akikhez minden, a *Hon'ami* hagyományhoz kapcsolódó, csiszolással és értékeléssel összefüggő ügyben fordultak. Ők voltak azok, akik képesek voltak továbbvinni a család klasszikus mesterségét. A főág ezzel szemben nem tudta megőrizni korábbi rangját.

A család tizenkilencedik feje, *Kōchū* (本阿弥光仲, ?–1869) például híresen könnyelmű életet élt, és kénytelen volt zálogba adni a család hivatalos rézpecsétjét, amelyet egykor *Toyotomi Hideyoshi* adományozott nekik a kardértékelések hitelesítésére. Emellett elzálogosított néhány kalligráfiát is ősétől, *Kōtoku*-tól (本阿弥光徳, 1556–1619), s végül még a házát is elveszítette. Halála után utódja, *Tadamichi* (忠道) adta el *Mitsuyoshi*-nak a *Hon'ami* rézpecsétet. Mint ismeretes, a *Hon'ami* család a *Tokugawa* sógunátus szolgálatában állt, és a sógunátus megszűnésével mindannyian elveszítették állásukat.

A helyzet valamelyest javult, amikor *Tadamichi* néhány más *Hon'ami* családtaggal együtt munkát kapott a Császári Udvartartás Hivatalánál (*Kunai-shō*, 宮内省), ahol újonnan létrehozták a kardokkal foglalkozó részleget. Ez a részleg azonban hamarosan megszűnt, a *Meiji*-korszak negyedik évében (1871). Amikor *Tadamichi* felismerte, hogy a helyzet reménytelen, adósságai elől „menekülve" földművesként kezdett új életet, ahogyan korábban említettük. Később, amikor a körülmények már kedvezőbbek voltak, visszatért Tokióba, ahol egy *ryokan* (fogadó) vezetésébe fogott, és antik tárgyakkal is kereskedett.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Utódja, *Michitarō* (道太郎, ?–1895), a *Hon'ami* főág utolsó feje, végül cipészként tengette életét.

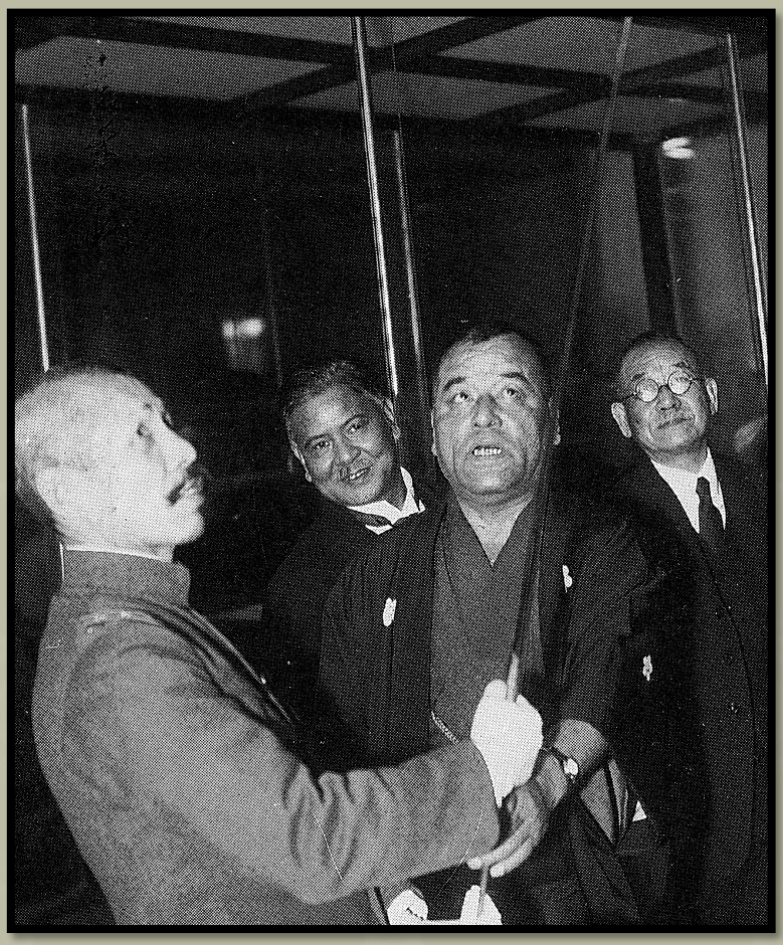

Kōson figyeli, amint *Saitō Makoto* (斎藤実, 1858–1936) miniszterelnök egy *kabuto*-t vizsgál.

Ahogyan a fenti és az alábbi képen is látható, *Kōson* rendkívül aktív volt a második világháború előtt és alatt is. 1936-ban összegyűjtötte mindazokat az *oshigata*-kat, amelyeket korábbi daimjók és magas rangú gyűjtők kardjairól készített, és tizenkét tekercsbe rendezte őket. Egy-egy tekercs kiterítve mintegy tizenöt méter hosszú volt. 1942-ben megjelentette a *Nihontō Taikan* (日本刀大観, „A japán kard átfogó áttekintése") című monumentális művét.

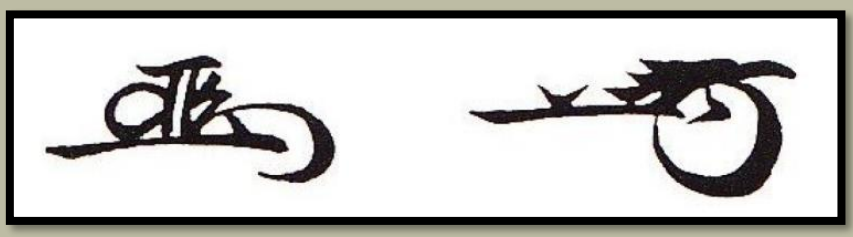
A háború után tanácsadóként, kurátorként és bíráló bizottsági tagként vett részt az újonnan alapított *NBTHK* (日本美術刀剣保存協会, „A Japán Művészi Kardok Megőrzéséért Egyesület") munkájában. 1948-ban, hetvenedik születésnapján felvette az *Kaishi'an Sōho* (芥子庵宗甫) írói nevet.

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Kōson egy *ōdachi*-t mutat be *Araki Sadao* (荒木貞夫, 1877–1966) hadügyminiszternek, amelyet *Kurihara Akihide* készített.

Utolsó munkája a *Nihontō no Okite to Tokuchō* (日本刀の掟と特徴, „A japán kard szabályai és jellegzetességei") című könyv volt. Ekkor már 77 éves volt, és tüdőrákkal küzdött, amelynek következtében a kötet megjelenése után egy hónappal, 1955. július 26-án elhunyt. *Kōson* öröksége nem csupán abban állt, hogy jelentősen hozzájárult a háború utáni kardkultúra újjáéledéséhez, hanem abban is, hogy három kiváló kardpolírozót és szakértőt nevelt ki: közvetlen utódját, *Hon'ami Mitsuhiro/Kōhaku*-t (本阿弥光博, 1918–1979), valamint a *ningen-kokuhō* (élő nemzeti kincs) címmel kitüntetett *Ono Kōkei*-t (小野光敬, 1913–1994) és *Nagayama Kōkan*-t (永山光幹, 1920–2010).

Kōson két *kaō*-ja (egyedi aláírásjelei).

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.

Végül, de nem utolsósorban, a teljesség kedvéért szeretnénk megemlíteni azt a másik *Hon'ami*-vonalat is, amely a főág hanyatlása után is erős maradt, és ma a legfontosabb *Hon'ami*-irányzatnak számít. Ez *Ringa* utódjához, *Nisshū*-hoz (本阿弥日洲, 1908–1996) köthető. *Nisshū Ringa* tanítványának, *Hirai Chiba*-nak (平井千葉) volt a fia, és később ő is elnyerte a *ningen-kokuhō* címet, akárcsak a fia, *Hon'ami Kōshū* (本阿弥光洲, 1939–).

Balról jobbra: *Ono Kōkei, Nagayama Kōkan, Hirai Chiba, Hon'ami Nisshū*.

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: https://markussesko.com/2018/05/02/honami-koson/

EZ A MŰ A CREATIVE COMMONS. NEVEZD MEG! - NE ADD EL! - NE VÁLTOZTASD! 4.0 NEMZETKÖZI LICENC FELTÉTELEINEK MEGFELELŐEN FELHASZNÁLHATÓ.